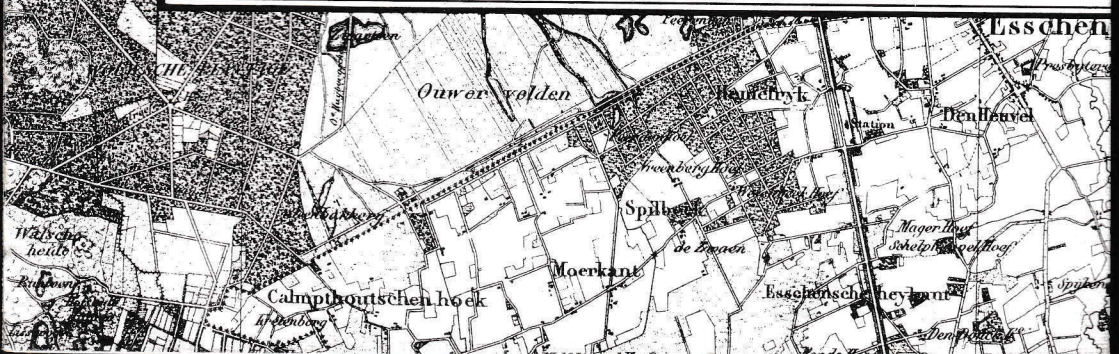

1/2- '93

De Wouwse bierbrouwerijen

IV. Brouwerij van Ackeren

Van deze brouwerij in de Hoogstraat (Roosendaalsestraat) is niet zo heel veel bekend. Alleen in het archief en dan met name het rechterlijk archief vinden we enkele vermeldingen.

Omdat uitputtende bronnen ontbreken hier een summiere beschrijving van een aantal archiefvermeldingen.

Als eerste eigenaar wordt Joost Cornelissen van Ackeren alias Martelman, genoemd. Hij moet rond 1619 geboren zijn. Zijn vader was Cornelis Denissen Martelmans en zijn moeder Cathelijn van Acker (een dochter van Joos Jansen van Acker).

Joost neemt, net als zijn broer Jan de naam Van Acker(en) aan. Het waarom van die naamsverandering is niet bekend. 1)

De brouwerij wordt voor het eerst genoemd in 1685 als de nalatenschap van Joost van Ackeren en zijn vrouw Josina van Osta wordt verdeeld. 2)

Of de familie van Ackeren de brouwersactiviteiten heeft voortgezet van voorvader Jan van Ackeren die volgens een verklaring uit 1618 van Cornelis Joppen al voor 1583 in het brouwersvak actief was, is moeilijk te zeggen. 3)

Bouw

De weduwe Joost Cornelissen (Martelman) van Acker was in 1685 de eigenaresse van de brouwerij. Haar man moet die in de periode tussen 1642 en 1685 gebouwd hebben.

Bij het samenstellen van het Schodtboek in 1642 door Sanders wordt het perceel grond waarop later de brouwerij stond omschreven als:

*".....Noch uijtten schoote van Jan Harmense
Tholenaer een huijs ende schure gestaen inde*

Hoochstraate oost Johan van Elsacker, zuijt
d'wede Rafael Boudewijns noort 's heren
straet....."

Habet hier uijt Boudewijn Roovers fol 18V
het huijs en brouwerije bij cavelinge de
dato 20 juny 1685 met 19 gld 17 st schote
ende Willem Joosten van Acker het cleijn
huijsken fol.. bij delinge ut ante 4)

De bouw- of inrichtingsdatum van een brouwerij wordt
hieruit niet duidelijk.

Willem

J.B. van Loon vermeldt in de Brabantse Leeuw Jaargang I
nummer 4 van april 1952, dat Willem Joosen van Ackeren
een zoon zou zijn van Joos Cornelisz van Acker en van
Josina Commers van Osta.

Hij heeft echter een doopdatum, noch een huwelijksdatum
met Catharina Bogaerts aangegeven. Hij voegt Willem toe
als vijfde kind aan het gezin. Onderzoek in de Wouwse
DTB's leverde evenmin data op. Feit is echter dat Willem
Joosten we degelijk als zoon van Joos van Acker wordt
genoemd bij de erfdeling van 1685.

Willem Joosten van Ackeren was net als zijn vader
brouwer. Hij zal het vak wel bij hem geleerd hebben.
Daarom is het eigenlijk vreemd dat hij die brouwerij
niet van zijn vader erfde, maar dat de brouwerij naar
zijn zuster ging, die getrouwd was met Boudewijn
(Rafels) Roovers.

Willem kreeg wel een huisje in de Hoogstraat dat op het-
zelfde perceel stond waartoe vroeger de brouwerij
behoorde. Dat is de conclusie die getrokken kan worden
uit het Schodtboeck van W.A. Sanders uit 1642 en bijge-
houden tot ver in de 18de eeuw.

".....Noch uijtten schoote van Joost Corn.
van Acker fol 35 een huijsken met hoff en
erve daer aen behoorende gestaen int dorp
alhier in de hooghstraet op den voors. mast
gestaen hebben onder het huijs en brouwerije

41
tusschen deze gemercken oost een bantsloot,
zuijt Boudewijn Roovers west den steenwegh
en noort Cornelis van Balen aengecomen bij
erfdeeling in dato 20 juni 1685....." 5)

We zien dus dat hij naast brouwer Cornelis van Balen woonde en aan de andere kant woonde zijn zwager Boudewijn Roovers die de brouwerij van de familie Van Ackeren in eigendom kreeg.

Hij ontving die bij dezelfde erfdeling van 20 juni 1685. Ook deze erfenis staat beschreven in het Schodtboek van W.A. Sanders:

".....Noch uijten schoote van Joost Corn. van Acker sijn vrouwen vader fol 35 erve huijsinge brouwerije metten hoff en erve daer aen behorende gestaen en gelegen int dorp alhier in de hooghstraat oost eenen bantsloot zuijt de wede Mattheeuws Corn. Donckeren en Thomas van Son west 's heeren straet den Steenwegh en noort Willem Joosten van Ackeren aengecomen bij erfdeeling in dato 20 juni 1685....." 6)

Later is er bij geschreven "habet ut ante" en bij het perceel er boven "G. Wissels", wat er dus op duidt dat de brouwerij naar G. Wissels is gegaan. In het schotboek van 1782/1792 vinden we als eigenaar van het perceel J. Wissels terug.

Roovers zelf staat echter nergens vermeld als brouwer. We mogen daarom aannemen dat Willem Joosten van Ackeren bleef brouwen in de brouwerij waarin ook zijn vader tot dan toe de kost had verdiend.

Brouwer

Willem wordt al vermeld als brouwer op 5 maart 1678. De brouwerij moet op dat moment nog eigendom geweest zijn van zijn moeder die in 1685 overleed. Hij zal het werk van zijn vader voortgezet hebben. 7)

Compagnie verſchepenen der. *Amſterdamsche*
3 Kinder nactgynpt 3 vollen Joosten van Achter Bondenrijp
Roovers in heimelijck kledde Maria Joosten van Achter
ende Eestelijck 3 Willenſten, Schap wed' van Cornelis Joosten
van Achter als Eestandertant zochtsde van Bart kind
den aen Raer in heimelijck verwekt bij den vrouw Cornelis
Joosten van Achter te samen kindten en Eestgen van Joost
Corn; van Achter inde Josina Cornueten van, Osta kind
Onderſal' waren, denwelck verclardet, inde bekenden de
Eestgoden nactbē, bij de vrouw, kindt Onderſal' nact
geleech, inde metter Doot ontienijnd onder den anderen
gecarwt inde giteffden te hebben, inde als nacten, Eestde
van, Eestlittijp voor Schippen nactgynpt te praddeten, soo
inde gelijck als volget.

In den crachten is den vrouw Bondenrijp Roovers in sijne
Dood: quacttijt mette dēste Cartel Straffen en giteffden

41
Zelf erfde hij van zijn vader een huisje nabij de brouwerij aan de Hoogstraat, maar de eigenlijke brouwerij ging naar zijn zwager Boudewijn Roovers. Deze laatste is echter nergens als brouwer vermeld.

In de erfdeling van 20 juni 1685 wordt met geen woord gesproken over een eventueel gebruik van de brouwerij door Willem. Wel is er sprake van het plaatsen van een erfscheiding tussen de eigendommen van beide familieleden.

"Ende is tusschen den voors. Boudewijn Roovers ende Willem Joosten van Acker ondersproocken ende geconditioneert, dat tusschen henne gedeelde erven sal worden gestelt eene heijnige schietende van achter de schuer tot op den tweeden scheijpael, welcke heijninge bij hen condividenden ieder voor de helft sal werden becostight ende onderhouden. 8)

Brouwerij

Bij de situatiebeschrijving van de brouwerij in 1701 blijkt een grote ketel aanwezig te zijn van 2.300 liter en een kleine ketel met een inhoud van 1100 liter 9)

En ook in het verzoekschrift van de Wouwse brouwers van 23 december 1707 aan de Raad van State om de Bergse brouwers niet het alleenrecht voor het brouwen van bier in de regio te verlenen, speelt Willem van Ackeren een actieve rol. 10)

Als de "gesworen eijckmeesters van de stadt Bergen" in 1713 en 1716 de ketels en bierkuipen van de Wouwse brouwers opmeten, wordt Willem van Ackeren steeds braaf vermeld.

Na 1716 is er over hem niets meer in het archief te vinden en als hij op 3 december 1722 begraven wordt, wordt de brouwtraditie van de familie van Ackeren samen met hem ter aarde besteld.

Eigendom

Uit het schotboek van Sanders blijkt dat later ene G. Wissels als eigenaar van het pand en de grond bij de brouwerij wordt genoemd. Ter afsluiting van brouwerij Van Ackeren een korte relaas om deze eigendomsovergang te verduidelijken.

Maria (Jansen) van Acker (geb. 28 augustus 1633) trouwde op 26 mei 1663 voor de schepenbank met Geert Adriaensen Wissels uit Roosendaal.

Op 15 oktober 1665 werd hun zoon Joannes gedoopt. Deze Jan Geertsen Wissels trouwde op 20 mei 1697 met Maria Jacobsen Wagemakers. Op 31 januari 1701 werd hun zoon Gerardus gedoopt (doopheffer was Matthijs Janse van Kempen, de stiefvader van de moeder). 11)

Deze Gerardus blijkt de latere eigenaar van de brouwerij van Boudewijn Rafels Roovers te zijn. Zonder dat hij overigens ooit als brouwer vermeld is. Typisch is echter wel dat Matthijs Janse van Kempen zelf brouwer was, evenals de vader van Maria Wagemakers ! Het bier vloeide toen al waar het niet gaan kon.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

VAN HET MARQUISAAAT VAN

Kerkhof slikken

Hildernisse en